

POŁOG (14) *sb m*

Pierwsze o jasne; -óg, -og-.

sg N połów (1). *◇ G* połogu (4). *◇ A* połów (1). *◇ [I* połogi(e)m.] *◇ L* połogu (6). *◇ pl D* połów(o)m (1). *◇ A* połogi (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w.

1. Poród, też okres czasu tuż po porodzie, kiedy kobieta przebywa w odosobnieniu; puerperium *Mącz, Cn* (12) : *Mącz* 329d; że bogate żony Zwyczaj więc pośpolicie w domy mężow swoich Wnależać [...] wydatki niezmierne. [...] Gdy przydzie do połogu, Nie wiedzieć co pierwey Powiedać: zbytek zbytku, kofzt kofztu popycha. *CiekPotr* [30], [30]; Bo z przyrodzenia dźiatki śiodmego fię rodzą Mieściąc żywe/ w ofmy rády z światá zchodzą. Dźiewiąty y dźieśiąty xiężyc przyzwoity Połogom *KlonWor* 63.

polog czyj (1): Naliżfy kmieć v nas/ ma fwoię iámkę ábo cháłupkę/ w ktorey czeka żony fwoiey połogu. *SkarKaz* 489b.

Zwrot: »leżec, leżaca (jakoby) w połogu« [*szyk zmienny*] (3:1): Puerpera, Położnicá/ w połogu leżaca. *Mącz* 329d, 70a; Ziemiánin ieden w Polfcze ożeniwfzy fię/ w kilká niedziél záltał á żoná leży w połogu/ y pocznie okná co były zálfonioné oddźierác/ y fráłowác fię: A żoná leżac/ Nie fráłuy fię/ powiáda/ niefráłuy/ nie twoieć. *KochAp* 11; *KlonWor* 34.

Wyrażenie przyimkowe: »w połogu« (5): może to y w połogu ieść/ bo y martwi płod y łożyfko łatwie odchodźi. *SienLek* 110. *Cf Zwrot*.

a. O zwierzęciu (2) :

Wyrażenie przyimkowe: »w połogu« (1): PAttrże zá tym hufarzem/ ze łbem nápierzonym [...]. Ano mu fię náieżył/ łeb iáko w bárłogu/ Iedno Swiniá miewa więc/ tákowy w połogu. *RejZwierz* 139v.

Przen: O składaniu jaj przez kukułkę (1) : Gżegźelica Ieft v ptáltwá leśnego iáwna wżetecznicá. [...] Kiedy fię iuż náfyći/ gdy iuż bywa nieśna: W cudzym gniaździe odpráwia nierządne połogi: Muśi bękárt y wylądź ptałzeczek vbogi. *KlonWor* 60.

2. Łoże, legowisko, miejsce do spania (2) : VKażyłz kędy legałz/ owoźci nowiny [...]. Piernat żurem pomázał/ śmierdzi by z wychodu/ Pátrżayże chędogiego/ páńłkiego połogu. *RejZwierz* 140; [*Chrystus*] Národzony w żłobie leżał/ W ftáyni w śienie połów fwoy miał *ArtKanc* C4.

[*Przen: Wylegiwanie się, leniuchowanie*: Kiedy piełzczone połogi odrzućim/ A ku rycerftwu ze łnu fię ocućim/ Możem rátowác Oyczyzny y fiebie *StryjGoniec* Sv.]

3. [W zwrocie: »być połogiem« = położyć się, upaść, tj. zostać zabitym: Nułz też Sokoł/ y Iáłtrąb/ y z ráczym Rarogiem/ Aza kaczor gdy łpędźiłz nie bęđzie połogiem. *BielawMyśl* E3.]

Synonimy: **1. porod**; **2. leża, leżenie, łoże, łożko.**